

УДК 7.012

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ У КНИЖКОВІЙ ІЛЮСТРАЦІЇ

БЕЗУГЛА Руслана, ОЛІЙНИК Дар'я, ХРИПУН Вікторія
Київський національний університет технологій та дизайну, Київ, Україна
bezuhla.ri@knutd.edu.ua, daryaoleynik2020@gmail.com,
khrypunvika@gmail.com

У роботі проведено аналіз сучасних тенденцій у книжковій ілюстрації. Досліджено особливості традиційних та цифрових технік, визначено їхні переваги та недоліки для сучасного ілюстратора. Наведено приклади зазначених технік та тренди, що використовуються митцями

Ключові слова: книжкова ілюстрація, стиль, мистецтво, техніка, колір, текстура.

ВСТУП

В сучасному світі ілюстрація набуває все більшої значущості в книжковому видавництві. Поєднання традиційних та цифрових технік відкривають нові можливості для мистців, дозволяючи експериментувати з текстурою, кольорами та стилями. Дане дослідження дозволить зрозуміти особливості книжкової ілюстрації, сучасні тенденції, вплив підбору кольору та текстур на читача та його сприйняття книги.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою роботи є поглиблення знань про книжкову ілюстрацію, художні техніки та прийоми, ознайомлення з сучасними тенденціями та допомога ілюстраторам ефективніше працювати з кольоровими рішеннями та текстурою, для досягнення максимального впливу на аудиторію.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Загальновідомо, що ілюстрація як один із важливих елементів книги відіграє ключову роль у візуальному сприйнятті друкованого продукту та передачі змісту. У деяких випадках ілюстрація стає основним засобом передачі інформації, а текст або відсутній, або виконує допоміжну функцію. Це характерно для книжок в яких історія розкривається через зображення. Візуальний стиль ілюстрації передає «настрій» книги, створює відповідну емоційну атмосферу та допомагає читачеві зануритися в сюжет. Реалістичні ілюстрації додають глибини та деталізації, тоді як стилізовані або казкові малюнки підкреслюють фантастичність або легкість розповіді.

Головна перевага ілюстрованих книг – їх універсальність, адже вони доступні для читачів будь-якого віку. Діти, які ще не вміють читати, можуть зрозуміти текст завдяки візуальному поясненню, а дорослі – відчути естетичне задоволення від художнього оформлення. Композиції ілюстрацій, колірна гамма та динаміка кадрів відіграють важливу роль у сприйнятті книги [1].

Ілюстровані видання мають власні візуальні елементи, які допомагають комунікувати з читачем. Кожен з цих елементів може бути створений за допомогою різних прийомів та виконуватись кожним художником по-своєму, ці рішення є особливостями стилістики, що обрає мистець [2].

Стилістичні рішення мистців тісно пов'язані з технікою, що її використовуватиме художник. При розробці ілюстрацій, сучасний мистець має широкий вибір різноманітних творчих технік. Наприклад, традиційні техніки, які передбачають використання фізичних матеріалів: фарби, олівці, пастель, маркери тощо. Часто, митці воліють дотримуватись класичних технік для кожного з матеріалів, проте, деякі художники змішують матеріали, поєднують різні текстури, а також експериментують зі способами використання цих матеріалів. У результаті розробки авторських технік, часто з'являються неочікувані та оригінальні рішення, що мистець може використати для своїх ілюстрацій.

Зазначимо, що завдяки розвитку технологій, вміння користуватись техніками цифрового мистецтва стало необхідною навичкою для мистців ХХІ століття. Все частіше художники обирають графічний планшет та редактори для малювання, замість класичного полотна та фарб. Проте, не варто забувати, що графічні редактори, у більшості випадків, використовуються саме для імітування класичних технік та матеріалів. Цифрові техніки дозволяють використовувати різноманітні налаштування та функції, що робить процес створення ілюстрацій зручнішим. Також, наявність великої кількості інструментарію, що завжди є доступними для мистця, створює неабияку перевагу диджитал арту над традиційним мистецтвом. При цьому, різноманітні графічні планшети та редактори мають свій власний особливий функціонал, якому художник має навчатись, щоб вправно користуватись потенціалом дигіталізації у повному обсязі.

Класичні матеріали дозволяють ілюстратору створити унікальну роботу. До прикладу, акварельні фарби мають безліч технік, що може застосувати художник, при створенні ілюстрацій. Цей матеріал має перелік властивостей, в залежності від поставлених акцентів у роботі, акварель може надати легкості, розмитості або ж чіткості та графічності. Також, важливою складовою малюнку, є вибір паперу, полотна чи іншої поверхні, що стануть основою роботи. Якість паперу, часто, є важливим складовим у роботі, навіть інколи, важливішим за вибір якісних матеріалів. Властивості основи малюнку впливають на загальний результат обраної митцем техніки. Для акварелі, художники часто обирають щільний папір 200-300 г/м² із різним видом зернистості: від дрібного до крупного. Для акрилового та олійного живопису, зазвичай, використовуються полотна. Наприклад, натуральні тканини з льону, додають довговічності картинам, фарби лягають рівномірно та міцно тримаються, також льняна тканина майже не розтягується при високій вологості, проте, натуральні тканини підпадають під достатньо високу цінову категорію. Полотно з синтетичною тканиною, як нейлон чи поліестер, мають нижчу ціну, проте не так якісно поглинають фарби, тому картина, з часом, може втратити свій початковий вигляд. Грунтований ДВП також досить популярний вид поверхні для робіт митців. Коли художник обирає мішані техніки для своїх робіт, не

тільки вибір матеріалів, але і основ для малювання стає більше. Цікавими рішеннями будуть як акрилові та олійні фарби з текстурною пастою, так і олійна чи суха пастель з маркерами та акварельною основою. Обрані матеріали, звичайно, пов'язані із вибором основи для малюнку, тому варто експериментувати та знаходити власні рішення, бо саме це і є головною перевагою традиційного мистецтва над цифровим.

Однак, частіше можна побачити книжки з ілюстраціями, які були виконані художниками, що використовують цифрові техніки. У порівнянні із традиційним мистецтвом, графічний планшет має особливі функції, що допомагають ілюстраторам створювати свої роботи значно швидше та зручніше. Перш за все, кожен графічний редактор дозволяє художнику повертатись на один, або ж на безліч, кроків назад у етапі розробки малюнку. Також, на відміну від традиційних технік, існує можливість виконувати корекцію кольору всієї роботи, в будь який момент та на будь якому етапі.

Загалом, книжкові ілюстратори використовують різні цифрові техніки, в залежності від поставленої мети. Растровий живопис, наприклад, дозволяє виконувати малюнок стилусом на графічному планшеті, використовуючи пікселі як основу. Саме растрова техніка імітує традиційні матеріали. Так, ілюстратори, що працюють із оформленням дитячої книги часто використовують акварельну техніку у своєму стилі. Так як дитяча аудиторія має запит на яскраві кольори, митці можуть використовувати певні кольорові рішення, як основний елемент власного стилю. Акварельний малюнок є не єдиним популярним стильовим рішенням серед ілюстраторів дитячих книг, зазвичай, у цифрових ілюстраціях, художники можуть схилитись і до інших прийомів, що будуть імітувати традиційні техніки. Наприклад, зображення, що мають вигляд рисунку намальованого кольоровими олівцями чи пастеллю [4].

Останні роки, ілюстратори часто звертаються до тренду ностальгії в своїх ілюстраціях. Ретро-естетика достатньо популярна серед молодих митців. Наприклад, імітація друкарських технік, ліногравюра та літографія часто використовуються художниками у своїх ілюстраціях. Багато сучасних видавництв наразі звертаються до цього тренду в ілюстраціях, художники створюють атмосферу затишку та повертають у минуле навіть ту аудиторію, яка не застала розквіт даної естетики.

До того ж, digital-арт дозволяє використовувати повний спектр кольорових рішень, що надає значну перевагу над традиційними техніками, коли кожен фарбу треба або придбати, або змішати із наявних.

Колір і текстура змінюють ключову роль у створених книжкових ілюстраціях, адже саме вони формують настрій, передають емоції та допомагають розкрити характер персонажів і сюжет. Це впливає на сприйняття історії. Яскраві й насичені відтінки створюють атмосферу радості та енергії, тоді як приглушені та темні тони можуть викликати відчуття таємничості, суму чи напруження. Наприклад, у дитячих книжках часто потрібні теплі кольори (жовтий, помаранчевий, червоний), щоб підкреслити у дітей відчуття затишку та безпеки. Холодні відтінки (синій, фіолетовий) можуть передавати спокій або загадковість.

Текстура робить ілюстрацію значно цікавішою, адже вона може імітувати реальні матеріали (наприклад, хутро тварин, дерев'яну поверхню, м'яку тканину тощо). Завдяки текстурі малюнок стає більш «живим» та об'ємним, навіть, якщо виконувався в цифровому форматі. Крім того, поєднання кольорів і текстур спрямовує увагу читача на важливі деталі та підсилює зміст книги. Гармонійне використання цих елементів робить ілюстрацію не тільки красивою, а й виразною, що особливо важливо для дитячої літератури, де картинка часто є першочерговим засобом сприйняття та розуміння історії [3].

ВИСНОВКИ

Загалом, значущість ілюстрації як головного елемента книги є беззаперечною, а проаналізовані приклади традиційних та цифрових технік, що використовуються мистцями для створення ілюстрацій дозволяє виявити нові тенденції у сучасній ілюстрації. Виокремлено переваги та недоліки сучасних технік створення ілюстрацій, доведено актуальність традиційних технік та зручність і функціональність цифрових. Описано важливість коректного використання кольорів та текстур й їхнє значення у ілюстрації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ковальчук Г. Українська бібліотечна енциклопедія. Ілюстрація. Київ 2022 URL: <https://surl.li/ylxvyl> (дата звернення 10.01.2025)
2. Олійник В. Художньо-комунікативні трансформації книги на тлі еволюції візуальної парадигми в українському дизайні. *Деміург: ідеї, технології, перспективи дизайну*. Київ, 2023. Вип. 6 (1). С. 70–86. DOI:<https://doi.org/10.31866/2617-7951.6.1.2023.279062> (дата звернення 17.10.24)
3. Психологія кольору обкладинки книги. BLOG Dizz Agency. URL:<https://dizz.in.ua/uk/psihologiya-koloru-obkladinki-knigi/> (дата звернення 12.01.2025)
4. Угренинова У., Середа Н. Вплив книжкової ілюстрації на формування особистості. Черкаси: *Традиції та новітні технології у розвитку сучасного мистецтва*, Вип. 8. 2023. С. 140-142. URL: <https://artka.ck.ua/conf/art/article/view/574> (дата звернення 21.10.24)

BEZUHLA R., OLIINYK D., KHRYPUN V. MODERN TRENDS IN BOOK ILLUSTRATION

This paper presents a study of modern trends in book illustration. The concept of illustration as the main element of a book is described. The features of traditional and digital techniques are studied, their advantages and disadvantages for a modern illustrator. Examples of these techniques and trends used by artists are presented. An analysis of the significance of color solutions and textures in book illustration is presented.

Key words: book illustration, style, art, technique, color, texture.